

פרוטוקול מס' 150
מישיבת ועדת פנים
יום רביעי, כ"ו בחשוון התשנ"ח (26.11.97), שעה 09:00

<u>נכחו:</u>	<u>חברי הוועדה:</u>	
	סאלח טריף - היו"ר מיכה גולדמן ניסן סמולאנסקי	
<u>מוזמנים:</u>	יונה יצחק אלחנן משי	- מרכז רישוי עסקים במשרד הפנים - ראש אגף לרישוי עסקים, עיריית ת"א - משרד הפנים - משרד לבטחון פנים - הלשכה המשפטית במשרד הבריאות - בריאות הסביבה במשרד הבריאות - מרכז השילטון המקומי - התאחדות התעשיינים - התאחדות התעשיינים - המשרד לאיכות הסביבה - סגנית היועץ המשפטי במשרד החקלאות - משרד החקלאות - משרד המשפטים - הגנת הצרכן בהסתדרות
	אפרת דון-יחיא רונה קדמי יואל ליפשיץ זאב פיש שרון הברמן איילת ויינרמן-ברוי לימור לסטוגזון נטע כהן מיכל סגן - כהן טומי שדה אביטל שטרנברג מירי מילר	
	<u>יועצת משפטית:</u> מירי פרנקל - שור	
	<u>מנהלת הוועדה:</u> יפה שפירא	
	<u>קצרנית:</u> יפעת שפרכר	

סדר-היום: הצעת חוק רישוי עסקים (תיקון מס' 15), התשנ"ח-1997

הצעת חוק רישוי עסקים (תיקון מס' 15), התשנ"ח-1997

היו"ר סאלח טריף:

מדובר על הצעת חוק מטעם הממשלה, רישוי עסקים (תיקון מס' 15), התשנ"ח-1997.

אפרת דון - יחיא:

הצעת החוק, כמו שאנחנו רואים אותה, נועדה ליעל בעיקר את תהליכי הרישוי. יש כמה בעיות שכולם מודעים אליהן, כגון בעיית הזמנים. הרבה פעמים ההליך לוקח הרבה זמן. אנחנו קיוונו שזה יהיה כמה שיותר מהיר. יש אפשרות לקבוע מועדים. קבענו כל מיני הליכים של התייעלות.

היו"ר סאלח טריף:

כיום, מה המצב מבחינת רישוי עסקים? כמה זמן זה לוקח? האם יש מגבלות מסויימות, או שזה שיפור של חוק קיים?

אפרת דון - יחיא:

זה שיפור משמעותי בחוק הקיים. הרשות שנותנת את הרשיון זאת בדרך כלל הרשות המקומית. ראש הרשות המקומית לא יכול לתת רשיון בלי אישורים מסויימים, שנקבעו בצו רישוי עסקים, כגון אישור רישיון משטרה או רשיון משרד הבריאות. כל זה תלוי בסוג של העסק. זה הליך שלוקח הרבה זמן. הרשות המקומית מרכזת את הנושא, ועד שהיא תקבל את כל האישורים אסור לה לתת רשיון.

אנחנו רצינו להקל על האדם על-מנת שידע מה התנאים שהוא צריך לעמוד בהם כאשר הוא מקים עסק. זה מוסדר בחוות דעת מקדמית. לפני שהוא בכלל מגיש את הבקשה הוא יכול להגיש תוכנית עסק ולבקש מהרשות שתסביר לו מה הוא צריך לעשות. כאשר זה מגיע לאותם נותני אישור ברשות המקומית, הם יכולים לדרוש ממנו בודק מוסמך.

אם אדם רוצה לפתוח עסק של סופרמרקט אז הוא צריך תנאי תברואה מסויימים. אם הוא יביא הוכחות שהעסק שלו עומד בתנאים ובתקנות הוא יקבל את הרשיון. זה מאוד מקל על אותו נותן אישור.

היו"ר סאלח טריף:

במקום שהרשות המקומית תצטרך להתרוצץ אז האדם עצמו הוא זה שצריך להתרוצץ.

אפרת דון - יחיא:

בעל העסק יוכל לעשות את זה על-מנת שהעסק יהיה יותר מהיר. מעבר לזה יש גם תקופה שבה נותן האישור צריך לתת את האישור.

היו"ר סאלח טריף:

זאת אומרת שאם משרד הבריאות לא יספק לו את האישור תוך זמן מסויימים, אז כאילו שהאישור ניתן.

אפרת דון - יחיא:

הרשות המקומית יכולה לראות בזה כאילו האישור ניתן.

נוצר מצב שהרבה עסקים התנהלו בארץ, בחודשים הראשונים ואפילו בשנה הראשונה, ללא רשיון, מכיוון שהרשות המקומית או נותן אישור מסויים רצה לראות איך העסק פועל. ברגע שהרשות נותנת רשיון, אז זה הליך קשה מאוד כדי לבטל אותו.

בתי המשפט היו מודעים לזה שמגישים תביעות נגד בעלי עסקים מכיוון שהרשות המקומית היתה מעוניינת לראות את דרך פעולתו על-מנת לתת לו רשיון.

הצענו לא מזמן את הנושא של ההיתר זמני. לא מדובר על רשיון אבל הוא נותן היתר בתנאים מסויימים. הרבה פעמים העסק לא מייד יכול לפעול על פי התנאים. ההיתר הזמני יקבע את התנאים, ואם האדם יעמוד בתנאים, הרשות תשקול מאוחר יותר אם לתת רשיון. אם התנאים לא ימולאו ההיתר פשוט פוקע, ולא צריך לעשות שום דבר.

היו"ר סאלח טריף:

מה תפקידו של בודק מוסמך? מה השיפורים בחוק הזה שאינם קיימים היום?

אפרת דון - יחיא:

נותני האישור התעכבו מאוד במתן האישור שלהם מכיוון שלא היה להם כוח עבודה.

היו"ר סאלח טריף:

מי מבטיח לך שיהיה להם כוח עבודה?

אפרת דון - יחיא:

אותו בודק מוסמך. הם יוכלו לפרסם רשימה של כשירויות של אותם בודקים מוסמכים, שלדעתם יספקו אותם. אם בעל עסק יביא את אישורם הם יגידו שזה בסדר.

זה לא מוציא את האחראיות מאותו נותן אישור. הוא זה שצריך לקבוע אם אותו אישור ניתן כדין.

היו"ר סאלח טריף:

האם יהיה כתוב בתקנות כמה בודק מוסמך יכול לגבות, או האם זה שוק חופשי?

אפרת דון - יחיא:

אין לנו הסמכה בחוק או בתקנות.

היו"ר סאלח טריף:

זה יהיה מעניין לבדוק את זה. אנחנו רוצים לעודד פתיחת עסקים ואנחנו לא רוצים להכות בהם.

אפרת דון - יחיא:

הנושא של בודק מוסמך מוסדר בסעיף 6 (ד). סעיף 6 (ד) קובע שהשרים באישור ועדת הפנים רשאים להסמיך אדם לבדוק אם התקיימו בעסק התנאים האמורים וכו'. אפשר

לכתוב רשאים להסמיך אדם הממלא אחר תנאים שיקבעו על ידם בתקנות.

אפשר לקבוע את עניין כישוריו, ואם אתם חושבים שעניין האגרה הוא דבר בעייתי, אז אפשר לקבוע גם את גובה האגרות.

היו"ר סאלח טריף:

גובה האגרה צריך לעבור בקרה ציבורית.

מירי פרנקל-שור:

האם כל המלצות ועדת מרקוביץ יושמו בחוק? מה היחס בין הצעת החוק לבין ההמלצות של ועדת מרקוביץ?

אפרת דון - יחיא:

חלק מההמלצות יושמו בתקנות. אין לנו פתרון יותר טוב לנושא של הייעול, קיצור ההליכים וההיתר הזמני של עסקים שפועלים בלי רשיון. אני כן חושבת שזה מבוצע בהצעת החוק הזאת.

אלחנן משי:

הצעת החוק באה לפתור כמה בעיות שאין עליהן פתרון. בעיה אחת היא שכל עסק במדינת ישראל, בשביל לקבל רשיון, חייב לעבור על החוק ולפתוח אותו לפני שהוא מתנהל. החוק אומר שאי אפשר לנהל עסק בלי רשיון ואי אפשר לקבל רשיון אם העסק לא מתנהל.

רוב העסקים בארץ, בשביל לקבל רשיון, עברו בבית המשפט. אי אפשר לקבל רשיון אם העסק לא עובד. זאת נקודה אחת שהצעת החוק באה לפתור אותה על ידי מתן רשיון זמני, שנותן לעסק לעבוד עד שנה במצב שבו יש לו סיכוי לקבל רשיון ואין ליקויי בטיחות או ליקויי תברואה.

היו"ר סאלח טריף:

ההיתר הזמני שניתן, ניתן עם הגשת הבקשה?

אלחנן משי:

הוא ניתן בתוך תקופה קצרה ואחרי בדיקות מסויימות.

היו"ר סאלח טריף:

מי יבדוק את הבדיקות האלו מבחינה תברואתית למשל?

אלחנן משי:

הגורמים המופקדים על זה. נקבע שאם הם לא נתנו תשובה בזמן, יראו בזה כאילו הם הסכימו. זאת על-מנת שהבירוקרטיה לא תוכל להסתתר מאחורי עומס וכדומה. אם אדם ביקש רשיון זמני ולא ניתנה תשובה, רואים את זה כתשובה חיובית לעניין ההיתר הזמני.

היו"ר סאלח טריף:

האם קבוע בחוק תוך כמה זמן אפשר לקבל היתר זמני?

אפרת דון - יחיא:

השר יכול לקבוע בתקנות.

אלחנן משי:

בעלי עסקים שרוצים לפתוח עסק לא יודעים מה נדרש מהם. כאשר הם דורשים מידע הרשויות חוששות. כחלק מהמדיניות לפתוח את המידע יש חובה של כל הרשויות לתת מידע מוקדם לכל מי שרוצה לנהל עסק, כדי שאדם ידע שבסוף התהליך חבל לו לפתוח כי הוא לא יוכל לקבל רשיון. זאת מהפיכה שבאה לאכוף על הרשויות, כולל העירייה, לתת מידע ולא להסתתר מאחורי הטענה שיש עומס וכדומה.

זה דומה לחוק התיכנון והבנייה, שגם שם הוסיפו את התיקון שחייבים לתת מידע. יש מגוון עצום של פעילויות שמוטלות על הבודק המוסמך, שבהן עד היום הרשויות ביקשו בודק אבל ללא סמכות וללא יכולת. אם המשטרה נותנת רשיון למופע בפארק, מישהו צריך לבדוק את הגשר. אין את הכישורים האלה במערכות, ולכן החוק בא להסמיך אפשרות להשען על בודקים מוסמכים.

אם אתה מחקה למומחה אחד בעירייה, אתה יכול לחכות חודשים. הכוונה שתוכל להביא דו"ח מומחה אקוסטי. בחוק התיכנון והבנייה זה קיים שנים, שאתה מביא דו"ח מקונסטרוקטור שהחישובים הסטטיים בסדר. אז העירייה מקבלת את הנתונים. הכוונה היא להעתיק את אותם עקרונות, כך שניתן יהיה לקבל חוות דעת של מומחה במקום שימתינו. במשטרה יש בודק בטיחות אחד בכל הארץ. יכולת להמתין חודשים עד שהוא הגיע לאילת כדי לבדוק בית מלון. לכן הכוונה היא שאפשר יהיה להשען על דו"ח של מומחה חיצוני.

אם עסק מתחיל לפתוח, היום לפי החוק אי אפשר לסגור אותו. אתה חייב שהוא יתחיל לעבוד על-מנת שתוכל לסגור אותו. כאשר הרשויות רואות עסק שעומד להפתח ואסור לו להפתח במקום, אז ניתן יהיה להגיש צו מניעת עבודות לבית משפט על-מנת לסגור אותו מיד, ולא לתת לו להתחיל לעבוד. בחוק יש תיקון האומר, שאי אפשר למנוע את פתיחתו אלא רק אחרי שהוא מתחיל לעבוד.

היו"ר סאלח טריף:

מי אחראי מטעמיכם לבדוק למי יש רשיון ולמי אין?

אלחנן משי:

יש מערך פיקוח מאוד רציני. כל עסק בלי רשיון בתל-אביב, אם הוא לא נכנס להליך רישוי, מוגשת נגדו תביעה ובסופו של דבר הוא מקבל צו סגירה.

היו"ר סאלח טריף:

אני רוצה להגיד לך שהמצב בארץ עגום יותר. בישובים הקטנים זה בכלל לא קיים. אין שום פיקוח ובקרה.

זאב פיש:

ברור שבעיריית תל-אביב המצב הוא יחסית סביר. יש אגף שהיכולות המקצועיות שלו סבירות והעבודה מתנהלת פחות או יותר בסדר, אבל לא כל הישובים במדינת ישראל זה עיריית תל-אביב. אנחנו מאוד בעד היוזמה הזאת. אנחנו מעוניינים שכל אזרח יקבל שירות יעיל ומהיר. כל יוזמה כזאת היא טובה, אבל צריכים להיות מאוד זהירים. כאשר אנחנו מדברים על הגדרת בודק מוסמך, אז צריכים להגדיר בדיוק מי

מסמיך אותו ומי שולט על זה שלא יהיו עבירות כאלו ואחרות.

אני בעד היוזמה הזאת, אבל שזה יהיה בשליטה מלאה והגדרה מלאה, כולל יכולת לשלול את הרשיון וכולל תביעה משפטית של המשרד הממשלתי המוסמך.

אני בעד ההסמכות של הרשויות המקומיות. העומס על משרדי הממשלה הוא מוכר וידוע, אבל כל זה מותנה גם בהכשרה המקצועית של עובדי הרשויות המקומיות. חלה התקדמות בשנים האחרונות, אבל לצערי הרב חלק ניכר מאלה שחותמים על הרשיונות לעסקים אלו אנשים ללא הכשרה מקצועית.

פנינו למרכז השילטון המקומי בכל מיני הרכבים. אנחנו בעצמינו מכשירים אנשים במרכז ההדרכה שלנו, אבל זה לא מספיק. כל ההליך הזה חייב להיות מגובה בהתקדמות של הרשות המקומית. כל היוזמה הברוכה של הביקורת המקדמית היא מעמסה על נותני האישור.

היו"ר סאלח טריף:

אדם שרוצה לפתוח עסק צריך לשלם אגרה לרשות המקומית, צריך לשלם אגרה לבדיקה מקדמית, ואחר כך צריך לשלם אגרה לבדיקה סופית.

זאב פיש:

בנינו את זה בצורה כזאת שהמחיר של האגרה לא יהווה עומס משמעותי על האזרח. כאשר מדובר על הכמות זה יכול לעזור לנו. כוח האדם נמצא בשליטה שלנו.

רונה קדמי:

אתם הם אלה שתעסיקו את הגופים המוסמכים?

זאב פיש:

לא, רק לתגבור הבדיקה המקדמית.

היו"ר סאלח טריף:

האם במשרד הבריאות יש מערך מיוחד של בדיקה לרישוי עסקים?

זאב פיש:

בוודאי. אנחנו פרוסים בכל הארץ.

היו"ר סאלח טריף:

נניח ויהיה בודק מוסמך, האם יש צורך בהשארת כל כוח האדם הזה?

זאב פיש:

בודק מוסמך זה לא איש שלנו, זה איש שאנחנו בוחנים ומכשירים.

היו"ר סאלח טריף:

אם יש לכם את הבודק המוסמך אז מה שנשאר לכם זה לשים את החתימה?

זאב פיש:

הבדיקה המקדמית היא בדיקה מאוד כוללת. אנחנו מסתכלים גם על תשתיות, גם פנימה לתוך העסק וגם מסביב. זה לא אדם אחד שבא ועושה את כל העבודה. זאת איזה שהיא מערכת, שהאיש בא ועוזר לנו בחלקים מסויימים במערך הביקורת. זה דבר מאוד מאוד מורכב. חוק רישוי עסקים כולל בתוכו את כל נושא הסביבה וכו'.

היו"ר סאלח טריף:

אתם עושים את הביקורת לכל עסק?

רונה קדמי:

רק לעסקים טעוני רישוי.

זאב פיש:

לדוגמה מסעדות או מפעלים לייצור מזון.

היו"ר סאלח טריף:

האם הרשות המקומית עורכת הכשרות או הסמכה מכוח החוק בעניין הזה?

אלחנן משי:

בשיתוף עם משרד הפנים הוקצה מפע"ס מיוחד, שמתמקד בארבע השנים האחרונות כחלק מהמלצות ועדת מרקוביץ, להכשרות של כל עוסקי הרישוי. לדעתי רוב העוסקים ברישוי כבר עברו קורסים. אנחנו אוספים את האנשים הכי טובים על-מנת שירצו. המנהלים הבכירים עוברים קורס של חצי שנה ברישוי, וכל העובדים אחריהם. גם רשויות שלא רצו לשלוח, דאגו שלא תהיה רשות אחת בארץ שלא ישלחו את כל האנשים שלהם לעבור את ההשתלמות הזאת. יש עלייה עצומה ברמת הידע, לרבות פעם בשנה שמתכנסים בבית מלון להשתלמות בחידושים.

זה הפך להיות אחד הנושאים היותר ממוסדים במערכת הרישוי המקומית בשנים האחרונות. לקבל רישיון למפעל מזון לוקח לפעמים חצי שנה ויותר עד הטיפול בתוכניות. ראש רשות המזון אומר שברגע שתהיה לו סמכות להסמך, הוא יסמך משרדים הנדסיים, שחתימתם על תוכנית המזון אומרת שהמפעל עומד בדרישות. זה יחסוך את כל ההתרוצצות. כאשר אתה משלם למשרד אתה מקבל שירות ברמה. כאשר אתה עובד מול עובד מדינה, שאין לו זמן, הקשיים והביזוי מרחיקים אנשים.

אפרת דון - יחיא:

רוב הרשיונות ניתנים לצמיתות. המשרדים ממשיכים לערוך פיקוח בעצמם. זה מאוד יקל בנושא של פתיחת העסק.

היו"ר סאלח טריף:

בנושא הזה לא הייתי כל כך מעוניין להעמיס על בעל העסק. גם הפתיחה היא קשה, ולכן אנחנו לא מעוניינים להעמיס מבחינת אגרות.

שרון הברמן:

זאת הצעת חוק שנותנת מענה לבעיה מאוד חמורה. מוצעת פה התייעלות בנושא האגרות ולהתייעלות יש מחיר. את המחיר הזה אי אפשר להטיל על הרשויות המקומיות

או משרדי הממשלה.

היו"ר סאלח טריף:

הרשויות המקומיות רק מקבלות את האגרות.

שרון הברמן:

הן עושות עבודה בשביל זה. מי שנהנה מזה בסופו של דבר זה מבקש הרשיון.

נטע כהן:

ההתייעלות של ההצעה הזאת בחוות דעת מוקדמות ובבקשות של ההיתרים הזמניים, מגדילה בצורה מאוד משמעותית את היקף העבודה בנושא של רישוי עסקים. היום, עסק שרוצה להפתח צריך גם את ההיתר הזמני וגם את הרשיון, ואם הוא יהיה מעוניין אז גם את חוות הדעת המוקדמת. על עסק אחד שפעם נבדק בדיקה אחת, היום יהיו שלוש בדיקות. כל בדיקה תצטרך להתחשב בחוות הדעת הקודמות לה.

נותני האישורים גם היום מתקשים להתמודד עם עומס הבקשות. הפתרון של בודק מוסמך הוא פשוט מחוייב במציאות, אבל הוא נותן פתרון חלקי בלבד לתוספת העבודה שתוצר. לפי דעתי העומס על נותני האישורים יגדל גם אם יהיו בודקים מוסמכים.

מירי מילר:

יש לי בעיה עם התיקון שרוצים להוסיף בסעיף 38 (ב), לפיו השר יהיה רשאי לקבוע בתקנות שאחרי פרק הזמן שנקבע, הם יראו את זה כאילו ההיתר הזמני או האישור התקבל. בגלל עומס או חוסר התייעלות הדברים לא נבדקו ויכול להיות שבאמת העסק לא עומד בקריטריונים הדרושים. מבחינת הצרכן יש פגיעה. צריך לחשוב על דרך אחרת להגביל את המועדים.

היו"ר סאלח טריף:

מה הפתרון מבחינתך? אנחנו לא רוצים שתהיה סחבת מבחינת מתן אישורים.

מירי מילר:

המטרה היא לגבי עסקים טעוני רישוי. התוצאה היא שהדברים לא נבדקים, ומי שעשה את הבקשות הפורמאליות אז הוא זה שיקבל את הרשיון. מבחינת הצרכן יש בעיה.

אלחנן משי:

מה שמדובר עליו זה ההיתר הזמני. רשיון עסק לא ינתן עד שהעסק לא עומד בכל הדרישות, כך שהבעיה נותנת מענה רק להיתר הזמני, שהוא ממילא קיים היום.

היו"ר סאלח טריף:

ההיתר הזמני הוא עד שנה?

רונה קדמי:

אני מניחה שהכוונה של המועדים היא בעצם לשים איזה שהן דרישות על הרשות, על-מנת שלא תמשוך ותסחוב את הטיפול שלה בבקשה מעבר לזמן הסביר שיקבע בתקנות. הרשויות, אני מקווה, יצטרכו לעמוד בזמן הזה. אחד הכלים שבאמת הם יוכלו להשתמש בו זה הבודק המוסמך. הם יצטרכו להגביל את עצמם בזמן ולתת את האישור לאחר שהם

עשו את כל הבדיקות. אני מקווה שלא תהיה פה בעיה של מינהל לא תקין.

הינו"ר סאלח טריף:

העניין של הבודק המוסמך יוסדר. כל העניין של הבירוקרטיה יחוסל. הוא יקבל כסף על מה שהוא יעשה.

רונה קדמי:

אחת הבעיות שאני צופה זה לא רק עד קבלת הרשיון או ההיתר הזמני. מבחינת פיקוח ובקרה, באופן רצוף על העסק, אותה בעיה שקיימת לרשות עד מתן הרשיון תמשיך להיות קיימת לרשות אם אין לה כוח אדם לא מקצועי. אז היא גם תרצה להסתמך על בודק מוסמך. השאלה היא איך היא תעשה את זה. האם היא תשלח את הבודק המוסמך וזה יהיה על חשבון התקציבים שלה. על פי הצעת החוק זה מוטל על בעל העסק ולא עליה. היא תצטרך שיהיו לה תקציבים לכך.

השאלה השנייה היא לגבי הבודק המוסמך. מהם התחומים שהבודק המוסמך יהיה מוסמך לבדוק. האם הרשות תוכל להטיל עליו את כל הדברים ובכך לצאת מכלל אחריות בעניין הזה, או שהבודק המוסמך יהיה אותו מומחה שרק בדברים שלרשות אין כלים מקצועיים היא תוכל לבקש מהבודק המוסמך לבדוק. אלה שאלות שיצטרכו לדון בהן.

זאב פיש:

אני מאוד בעד לקדם את הנושא הזה. אני רואה את הקשר האפשרי בשימוש לא נכון בהגדרה הזאת של בודק מוסמך. זאת אומרת זה צריך להיות איש מטעם המשרד הממשלתי הרלוונטי, שיגדיר בדיוק מה אתה כן מוסמך לבדוק ומה לא לבדוק. ישנם דברים שאנחנו יודעים שבמשרד לאיכות הסביבה או במשרד ממשלתי אחר זה עובד יפה. ישנם דברים שחטר לנו והאזרח בסך הכל ניזוק מזה. זה יהיה בשליטה שלנו. אם אנחנו רואים שהאיש הזה טעה בתום לב או לא בתום לב אנחנו נשלול ממנו את ההיתר הזה או את האישור הזה, ואפילו תהיה לנו את הסמכות לתבוע אותו לדין.

זה חייב לבוא, ואם אנחנו לא נעשה את זה לפי דעתי אנחנו עלולים לסגת ברמת הטיפול שלנו.

אפרת דון - יחיא:

הנושא של האחריות הנזיקית של המשרד בכלל לא נדונה כאן ולא צריכה להידון כאן.

זאב פיש:

מדובר על יכולת שליטה מקצועית על אדם שעושה עבודה.

אפרת דון - יחיא:

זה דבר שנעשה גם היום ללא הסמכה בחוק. יש סמכות למשרד לבקש מאדם מקצועי, שהוא לא עובד של המשרד, לערוך בשבילו בדיקות שהם משלמים עבורם. הם יכולים להסתמך עליו או לא. כרגע אנחנו מעגנים את זה בחוק.

רונה קדמי:

לרשות אין כלים של מומחה לבדוק דבר מסויים. יש בודק שהוסמך על ידי השר ושעונה על כשירויות מסויימות. הוא מציג לי את האישורים שהוא עונה על הכשירויות האלה והאלה. הבודק המוסמך בודק ונותן אישור. האם המטרה היא שאני אבדוק את

הבדיקה שעשה הבודק המוסמך? הרי באים ואומרים לי שרשאי להסתמך על חוות הדעת.

אם אני אבדוק את חוות הדעת שנתן הבודק המוסמך אני בעצם לא עשיתי כלום. זאת אומרת שאני רשאית להסתמך.

היו"ר סאלח טריף:

אני רוצה לקבל התרשמות כללית מהבדיקה שעשה יעקב מרקוביץ. מהן הנקודות שהיו בעיתיות ואיך פותרים אותן? אין לנו את התשובה המוחצת בעניין. השיפור בחקיקה כאן לא מובן. דיברנו על בודק מוסמך, ויש אי הבנות בקשר לתפקידו. אנחנו מדברים על היתר לשנה, ואנחנו חושבים איך זה יסרבל או איך זה יועיל. האם זה ישפר את הפיקוח או ייעל את הפיקוח? אין לנו מספיק תשובות לכל השאלות שאנחנו מעלים.

להכנת החוק הזה עבד רק משרד הפנים או שהיה צוות?

אפרת דון - יחיא:

היתה ועדה בין משרדית של כל נותני האישור במשרד הפנים, והרשויות מקומיות העלו את הבעיות. הפיטבג שקיבלנו על הצעת החוק הזאת הוא שסוף סוף זה יצא. יכול להיות שיש בעיות לגבי נושאים שלא לגמרי מוסדרים.

היו"ר סאלח טריף:

האם המשטרה מסתפקת בבודק מוסמך והיא תחתום על חוות דעתו כסופית?

רונה קדמי:

המשטרה מתחבטת בנושאים מסויימים שמשיקים מבחינת הבדיקה שלה לאישורים של רשויות אחרות, למשל בנושא טיפול המשטרה. אם קורה איזה שהוא אסון על רקע של פיגוע חבלני, המשטרה צריכה לפנות את האנשים או להיות חלק מכוחות ההצלה. תנאי המילוט הם חלק מדינים של דיני התכנון והבנייה. מי שאחראי על דיני התיכנון והבנייה זאת רשות הרישוי, אבל המשטרה מעוניינת לדעת האם תנאי המילוט עומדים בתנאים הסטנדרטיים.

מיכה גולדמן:

ברגע שאדם בא לבקש רשיון עסק יש לו כמה התניות, אחת ההתניות זה גם אישור המשטרה. ברגע שהמשטרה צריכה לתת את האישור, תפקידה של המשטרה לתת את האישור לאחר שהיא בדקה. כיבוי אש נותן את האישור שלו לאחר שהוא בדק שאותו קבלן או אותו מזכיר, שיעמיד את המבנה לטובת עסק, עמד בכל התנאים הנדרשים לגבי כל הרשויות.

רונה קדמי:

זאת היתה אחת הבעיות שוועדת מרקוביץ ניסתה לטפל בה. כל רשות כמעט התנתה את האישור שלה במתן האישורים של הגורמים האחרים. זה סירבל את העניין. רצו שהתהליך יהיה מקביל על-מנת שכל רשות תתעסק רק במטרה שלה.

מיכה גולדמן:

מי מרכז את כולם?

רונה קדמי:

רשות הרישוי.

מיכה גולדמן:

לכן אין פה שום שינוי וזה נשאר אותו דבר.

רונה קדמי:

זה בסדר שיש ריכוז של גורם אחד. למטרה אין כוח אדם כשיר לעניין של בדיקת נושאים מסויימים, שהם אינם בתחום מומחיותה הספציפי, אבל היא עדיין צריכה אותם לצורך מתן האישור. היא תוכל להעזר בבודק מוסמך, שבאמת יענה על כשירות מסויימות שיצטרכו לקבוע אותם. לצורך כך אנחנו באמת צריכים הסמכה מפורשת בחוק על-מנת שתסמיך את השר לקבוע מה הן אותן כשירות. אז זה יקל מאוד על עבודת הרשות. זה יקל בשלב אם ישתמשו בו עד לבקשת הרשיון. אם אחר כך המשטרה תצטרך להסתמך עליו, לאחר הרשיון, אז היא תצטרך לעשות שיקולים תקציביים, ולראות אם יש לה מספיק תקציב כדי לשלוח בודק מוסמך לעשות את הפעולות האלה.

איילת ויינרמן - ברוי:

אם ירצה מבקש האישור הוא יוכל לפנות לגורמים חיצוניים ובכך לקצר לעצמו את התהליך. סעיף 8 6 (ד) בא לקבוע שרשות הרישוי או נותן האישור רשאים לדרוש ממגיש הבקשה לצרף חוות דעת של בודק מוסמך, כלומר זה לא שהוא רוצה לקצר לעצמו אלא הוא יהיה חייב.

אלחנן משי:

כאשר אדם רוצה להקים מפעל, אין אדם בעירייה שיכול לבדוק. הם לא יודעים למדוד את זיהומי הארובה והם לא יודעים למדוד את האשפה. אם מקימים תחנת דלק הם לא יודעים מה זה עושה למי התהום. בכל זה גם נעזרים בבודקים מוסמכים. היום זה נעשה ללא הסמכה בחוק.

היו"ר סאלח טריף:

שולחים היום אדם להביא חוות דעת מקצועית.

אלחנן משי:

אם תיקח את אסון הגשר, המשטרה ביקשה אישור מהמהנדס שבנה אותו. לזה אין פתרון. מהנדס שמפשל יש בכל מקום, אבל לפחות המשטרה יודעת שלה אין מהנדסי גשרים ולכן היא ביקשה אישור ממהנדס שבנה את זה. היום זה לא מעוגן בחוק.

מיכה גולדמן:

יש דברים שאם אנחנו לא נהיה יותר קשוחים לגביהם אנחנו לא נשיג שום מטרה.

היו"ר סאלח טריף:

לפעם הבאה אנחנו נזמין את מר מקוביץ. יש להזמין את בעלי העסקים ולהסביר להם שהחוק הזה בא על-מנת לייעל ולא על מנת להכביד עליהם.

אני מעוניין שלדיון הבא תציגו בפנינו טבלה השוואתית בין החוק הקודם לחוק הקיים כדי שנבין במה השינוי. אני מבקש לדעת בהגדרת החוק מה סוג העסקים שחייב

ברשיון. אם יש תקנות שצריכים פירוט אז תביאו את זה מראש. זה צריך לעמוד לנגד עיננו בהחלטה שלנו.

מירי פרנקל - שור:

הצעת חוק רישוי עסקים (תיקון מס' 15), התשנ"ח-1997
1. "בחוק רישוי עסקים, התשכ"ח - 1968 (להלן - החוק העיקרי), בסעיף 2א(ד), אחרי "רשיון" יבוא " או היתר זמני".
2. "בסעיף 2ג(א) לחוק העיקרי, אחרי "רשיון" יבוא " או היתר זמני".
3. "בסעיף 2ד(א) לחוק העיקרי, ברישה, אחרי "רשיון" יבוא " או היתר זמני", ובפסקאות (2) ו- (3) אחרי "ברשיון" יבוא " או בהיתר הזמני".

4. "בסעיף 4 לחוק העיקרי 1. בכותרת השוליים, אחרי "רשיון" יבוא " והיתר זמני".
2. אחרי "רשיון" יבוא " או היתר זמני" ואחרי "ברשיון" יבוא " או בהיתר הזמני".
5. "בסעיף 5א לחוק העיקרי - (1) בסעיף קטן (א), אחרי "רשיון" יבוא " או היתר זמני".
(2) בסעיף קטן (ב), אחרי "ברשיון" יבוא " או בהיתר הזמני".
6. "בסעיף 6 לחוק העיקרי (1) בסעיף קטן (א), אחרי "רשיון" יבוא " או היתר זמני" ובסופו יבוא "לעניין סעיף זה רשאים השרים להסמיך, בין היתר, עובד של הרשות המקומית שבתחומה נמצא העסק או עובד של רשות מקומית אחרת". (2) בסעיף קטן (ב), אחרי "לרשיון" יבוא " או להיתר זמני" ואחרי "הרשיון" יבוא " או ההיתר הזמני".

7. "בסעיף 6א לחוק העיקרי - (1) בסעיף קטן (א), במקום "שמתן הרשיון לגביהם אינו טעון" יבוא "שלגביהם מתן הרשיון או ההיתר הזמני, או חידושם, אינם טעונים". (2) בסעיף קטן (ב), אחרי "לרשיון" יבוא " או להיתר הזמני".
8. "אחרי סעיף 6א לחוק העיקרי יבוא: 6ב. (א) לקשה לרשיון או להיתר זמני יצורפו תרשים סביבה, מפה מצבית ותכנית עסק, כפי שיקבע שר הפנים". (ב) המסמכים המפורטים בסעיף קטן (א) ייערכו וייתמו בידי בעל מקצוע שיקבע שר הפנים".

רונה קדמי:

בסעיף 6(ב) יש להוסיף כפי שיקבע שר הפנים בתקנות.

מירי פרנקל - שור:

זה ברור ששר הפנים יקבע את זה בתקנות.

רונה קדמי:

יש פה כל מיני סעיפים ספציפיים לגבי קביעה בתקנות, שמתייחסים לשר הפנים. למשל ב38 (ב) כתוב ששר הפנים רשאי להתקין תקנות בדבר וכו'. יש להוסיף שם "לעניין תרשים זה וזה".

מירי פרנקל - שור:

אין בעיה. (ג) "שר הפנים רשאי לקבוע מסמכים נוספים שיש לצרפם לבקשה לרשיון או להיתר זמני, ואת בעל המקצוע שיערוך אותם ושיחתום עליהם, ובלבד שלעניין בקשה לרשיון או להיתר זמני לעסק שיש לו השלכה על בטיחות המשתמשים בדרך או על בטיחות הרכב ייקבע בתקנות כאמור כי יצורפו מסמכים נוספים לעניין זה, כפי שיקבע שר הפנים בהסכמת שר התחבורה".

איילת ויינרמן - ברוי:

אחת ההמלצות של ועדת מרקוביץ היתה לתת מידע ולתת איזה שהוא קובץ של

הנחיות מוקדמות כדי שמי שמבקש רשיון ידע בפני הוא עומד. פה הלכו רק חצי הדרך. יש רשימה של מסמכים שצריך לצרף, אבל אין פה עדיין פירוט של כל התנאים.

רונה קדמי:

זאת חוות דעת מקדמית.

איילת ויינרמן - ברוי:

לא צריך להגיע לחוות דעת מקדמית. חוות דעת מקדמית זה לגורם ספציפי של עסק.

רונה קדמי:

השאיפה צריכה להיות שהתנאים שנמצאים בידי כל רשות יהפכו להיות תקנות. העניין הוא, שמעבר לתנאים הסטנדרטים לכל עסק יש את הייחוד שלו בגלל המיקום ובגלל הרגישויות השונות. גם על פי החוק רשאי נותן האישור להוסיף תנאים או לגרוע בתנאים וכו'. לכן התנאים הסטנדרטים צריכים להיות השאיפה, אבל זה לא יפתור את הנושא של חוות דעת מקדמית, מפני שבעל העסק ירצה לדעת לגבי העסק הספציפי שלו מה התנאים הראשוניים שהוא צריך לעמוד בהם.

נטע כהן:

בעל עסק שמעוניין לדעת מהן הדרישות יכול לפנות לתקנות שקיימות.

מירי פרנקל - שור:

(ד) "רשות הרישוי או נותן האישור רשאים לדרוש ממגיש הבקשה מסמכים נוספים, הדרושים לדעתם לצורך בדיקת הבקשה".

רונה קדמי:

ב6ב(ג) כתוב "שיקבע בתקנות כאמור" לאיזה תקנות התכוונו? אם כתוב שיקבע בתקנות כאמור זה צריך להתייחס לאיזה שהן תקנות כאמור שהיו קודם. אולי כדאי להוסיף ב6ב(ב) "תקנות", ואז זה אולי יהיה בתקנות כאמור.

אפרת דון - יחיא:

לי אין עם זה שום בעיה.

מירי פרנקל - שור:

ג6 "רשות הרישוי או נותן אישור יתנו, לבקשת מי שמגיש תכנית עסק, חוות דעת מקדמית על תכנת העסק, על התאמתו ל העסק המוצע לדרישות החוק והתקנות אשר בתחום סמכותם של רשות הרישוי או נותן האישור, ועל התנאים המוקדמים שיש לקיים לפני שיינתן אישור, רשיון או היתר זמני, לעסק המוצע". 6ד (א) השרים המנויים בסעיף 1(ב), כל אחד לענין העסקים שקביעתם כעסק טעון רישוי נעשתה בהתייעצות עם, וכן שר הפנים, רשאים להסמיך אדם לבדוק אם התקיימו בעסק התנאים האמורים בסעיף 7 והתנאים הקבועים בחוק ובתקנות החלים על העסק (בחוק זה - בודק מוסמך)".

מה הכישורים שייקבעו?

רונה קדמי:

יש לתת הוראה מפורשת שמסמיכה את השרים לקבוע כישורים בתקנות.

היו"ר סאלח טריף:

מי מסמיך אותם? האם זה כל שר בתחום משרדו?

רונה קדמי:

כל שר לעניין המטרה עליה הוא מופקד. יש לקבוע קביעה מפורשת לגבי הכשירויות שיקבע בתקנות. לגבי התעריפים צריך לחשוב אם תהיה איזה שהיא קביעה.

מירי פרנקל - שור:

צריך לבוא ולומר בוועדה, ולהסביר מי יהיה הבודק המוסמך הזה ומי הן הרשויות ועל איזה סמכויות מדובר. אנחנו רוצים להבין יותר את העניין של הבודק המוסמך. זה דבר שהוא מאוד רלוונטי. אני מציעה שכל משרד ומשרד יבוא לדיון הבא ויסביר מי יהיה הבודק, איזה כשירויות הוא צריך, איזו השכלה הוא צריך וכו'.

רונה קדמי:

יכול להיות תאורטית, שמכיוון שעסק טעון אישור של 3 משרדים שונים + הרשות המקומית כל אחד יבקש בודק מוסמך ואז יהיו ארבעה. זאת בעיה שצריך לחשוב עליה. יכול להיות שהכשירויות שכל שר יקבע יהיו בתחומים משיקים. אם מדובר על בדיקה זהה או חופפת זה יוצר איזה שהיא בעיה.

ניסיתי להעלות הצעה שאולי יקבעו את זה באיזה שהן תקנות.

היו"ר סאלח טריף:

למה אתם מסבכים את העניין? קחו למשל את עניין הגשר. לו היו בודקים את זה ועדת תיכנון ובנייה אז לא היה צריך את המשטרה שתבדוק את העניין.

רונה קדמי:

יש חוק רישוי עסקים ויש גם חוק חדש והוא חוק הבטיחות במקומות ציבוריים. אחת הבעיות היא, שחוק הבטיחות במקומות ציבוריים מתייחס לעסק כזה כמו המכביה. יש סמכויות למשטרה לבדוק אם מתקיימים שם ליקויים.

על פי חוק בטיחות במקומות ציבוריים, מוטמך קצין לבוא למקום כזה ולהיות נוכח לפני תחילתו של אירוע ולבדוק אם התקיימו שם ליקויי בטיחות. השאלה מה זה ליקויי הבטיחות שהחוק מדבר עליהם? יש דברים שהם בתחום סמכותה של המשטרה במובן הקלאסי, ויש דברים שנוגעים לבטיחות שמשרד העבודה באופן הקלאסי מטפל בהם, ויש דברים שנוגעים לענייני כיבוי אש. כל רשות ורשות בחוק רישוי עסקים איכשהו יש לה ביטוי גם בנושא של חוק הבטיחות במקומות ציבוריים.

אם קצין משטרה בא למכביה ורוצה לבדוק אם יש שם ליקויי בטיחות, מה הוא אמור לעשות? זה עניין של שיקול דעת. אם יש למשל דבר של גשר אז הוא מבקש אישור. הדברים האלה לא מוסדרים בחוק. כאן נכנסת המשטרה בדלת האחורית גם בנושאים לא לה.

יכול להיות שיש מקום לגבי נושאים כאלה, שרק גורם אחד יקבע אותם, או שזה יעשה בהסכמה של הגורמים.

היו"ר סאלח טריף:

צריך שיהיה גורם אחד ולא שיהיה סירבול.

אלחנן משי:

יש איזה שהיא הרגשה שכל המשרדים מעורבים כל הזמן בהכל. לכל עסק יש מספר מוגבל של משרדים שכל אחד בודק את הנושאים הספציפיים שלו. אין שום דרך בעולם לקבוע שיביאו מומחה לענייני מזון ביחד מומחה לבטיחות כך שזה יהיה מומחה אחד. אפילו הנושא של הבטיחות הוא נושא רחב מדי. אין היום מהנדסי בטיחות כי אין מקצוע כזה בכלל.

השרים לא כל כך מהר מפרסמים תקנות. המשרד לאיכות הסביבה אמר שיש תקנות, ואני אומר שאין תקנות. משרד המשטרה צריך לפרסם תקנות.

עד היום מכיוון שלא היתה סמכות, אז ממילא אף אחד לא קבע בודקים מוסמכים. אם יתנו את הצעת החוק בכתיבת התקנות, אז זה יכול להדחות לשנים. במציאות היום נופלים גשרים ויש אסונות, ואחת הבעיות היא שאין הגדרות מחייבות. אם יתנו לשרים את הסמכות, אז הם לא יוכלו להגיד שאין להם את הסמכות.

היו"ר סאלח טריף:

יש על זה חילוקי דיעות. הם לא בנו לפי החוק.

אלחנן משי:

כאשר בנו גשר לשימוש של שבועיים אי אפשר היה להוציא לו היתר בנייה. יש קושי טכני להוציא היתרי בנייה לאתרים זמניים.

ניסן סלומיאנסקי:

צריך למצוא דרך שכן יהיה אפשר להוציא.

היו"ר סאלח טריף:

אני מציע שלדיון הבא יגיע מר מרקוביץ ויגיד לנו מה השינויים שיש ומה לא היה תקין בו. בכל נושא התקנות, שהוא חלק חשוב מהחוק, כל משרד יביא את התקנות בפנינו. אם אין, אז מה הצעותיו.

כאשר מביאים חוק לכנסת צריך שיהיה ברור מה הם כל הדברים הנוספים שצריך לקבוע אותם. אי אפשר לעשות חוק כולל כאשר לא יודעים מה הולך להיות עד הפרט האחרון. אי אפשר להביא בפני המחוקק רק חלק מהדברים.

אני מציע שבישיבה הבאה כל משרד בתחמו יביא את התקנות, כולל מה המשמעויות והאם צריך אגרות נוספות לבודקים. אני מבקש גם להזמין את בעלי העסקים הקטנים בישובים הקטנים. אני מציע שיגיעו אלינו אנשים מהשילטון המקומי ברמת השטח.

תודה רבה הישיבה נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 10:30